

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

קב.

עין משפט נר מצוה

כח א מיי פ"א מהל
מגינה הלכה א:

תורה אור השלם

1. ויאמר ה' אל יחזקאל ויען אשר הטיבת לעשות הישר בעיני ככל אשר בלבבי עשית לבית אחאב בני רבעים וישבו לך על פסא ישראל:
2. ויהוה לא שמר ללבבך בתורת ה' אלתי ישראל ככל לבבו לא קר מעל חטאתו וירבעם אשר הטיח את ישראל:
3. ויקבץ יהוה את כל הירבעם ויאמר אליהם אחאב עבד את הבעל מעט יהוה ויעבדו הירבה: מלכים ב י יח
4. ושחטה שטים וקטמיקו ואני מוקר ללבכם: הושע ה ב
5. ויהי בעת ההיא וירבעם יצא מירושלם וימצא אותו אחיה השילוני הנביא בדרך והוא מתכסה בשלמה חפשה וישנייה לבדם בשדה: מלכים א י כט
6. והבל המה מעשה תעמיתים בעת פקדתי יאבדו: ירמיהו גא יח
7. כמה ה' בעת רצון עיניך ויבוס ישועה עזרתך ואצרך ואתנך לבית עם להקים ארץ להחיות:
8. ותפתח לך חתה את העם אל אשר דברתי לך הזה מלאכי ילך לפניך ויבוס פקדי ופקדתי עליהם חטאתם: שמות לב לד
9. ויהי בעת ההוא וירד יהודה מאת אחז וישו עד איש עזלמי השמו חיריה: בראשית לח א
10. וילך רחבעם שבם פי שבם בא כל ישראל להחליף אתו: מלכים א יב א
11. לכן תחני שלוחים על מורשת גת בתי אבוי לבבוב למלכי ישראל: מיכה א יד
12. גזול אבוי ראמו ואמר אין פשע חברי הוא לאיש משחית: משלי כח כד
13. ה' לוי תגמלו זאת עם נבל ולא חכם הלאו הוא אבוי קנן הוא עשך ויבננו: דברים לב ו
14. שמע בני מוסר אבויך וגאל תשש תורת אבויך: משלי א ח
15. כי קרע ישראל מעל בית דוד ומלכו את ירבעם בן נבט וירד ירבעם את ישראל מאחרי ה' והחטיאם חטאת גדולה: מלכים ב יז כא
16. אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולכן וחרת דוד ויהי: דברים א א
17. ויקרא באוני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש קרבו ואיש משחיתו: יחזקאל ט א
18. אחרי הדבר יהוה לא שב ירבעם מדרך הרעה מאי אחר ר' אבא אחר שיתפשו הקב"ה לירבעם כבגדו ואמר לו חזור כך ואני ואתה וכן ישי נטייל בגן עדן ואמר לו מי בראש בן ישי בראש אי הכי לא בעינא ר' אבהו הוה רגיל דהוה קא דריש בשלשה מלכים חלש קביל עליה דלא דריש כיון דאיתפח

וכו'. ואין גזילה כלפי מעלה וכלפי כנסת ישראל אלא זו בלבד שמוע מלכך כנסת ישראל הוא גזול להקצ"ה שחכמים תקנו על כל דבר ודבר צרכה כדלמנר התם (בבב"ב דף לה.) כל הטועס ואינו מזכך נקרא גזול שגמאר' לה' הארץ ומלוואה: כשמי מקלוס המסיוס זו אס זו. כאלס שיש צידו מקל א' ומכה זו מקל אחר ומתיו ומליו ומליו צדוק כך הדיח ירבעם את ישראל מאחרי ה' צעל כרחס: ודי זה. אידי דאירי עד השתא צעגלים של ירבעם מפרש האי קרא: מוסך קופה של צשר. כשיס לו הרבה לאכול הוא נוהס: עד ירבעם פיו ישראל וינקיס מעגל אחר. לוקין על חטא עגל אחד שעשו צמדרי: ה"ג מכאן ואילך היו יוקין משלשה עגלים. שנים מירבעם ושלישי של הצמדרי. ולפי מה שכתוב צמדרי שנים ושלשה עגלים ניחא לומר משנים שעשה ירבעם ושלישי שנעשה צמדרי ושלשה היינו שלישי כמו (משלי ה) שלשה המה נפלאו ממני וארבעה לא ידעתיס: אחד מעשריס וארבעה כפרע ליער. לאו דוקא אלא כלומר דבר מועט מאד כמה ספק המשקל נוטה לגד זה יומר מלד זה. צ"צ (דף פט.) כמה היו הכרע ליער: לאחר כ"ד דורות. למעשה העגל: פסוק זה. דכתיב צעגל וציוס פקדי והכל ציימי לדקיה כשחרכ הצית כתוב קרצו פקודות העיר קרצו אותו מעשה שנאלמר וציוס פקדי וממעשה העגל עד דקיה כ"ד דורות דצימי נחשון נעשה העגל לא וחסו כונה דורות מנחשון עד דקיה נחשון צלמון צנו צועו צנו עוצד צנו ישי צנו דוד צנו שלמה צנו רחבעם צנו אציה צנו אסא צנו יהושפט צנו יורם צנו אחזיה צנו יואש צנו אמליה צנו עזיה צנו יתס צנו אחז צנו חזקיה צנו מנשה צנו אמון צנו יאשיה צנו יהואל ויהויקיס צנו ומלכו זה אחר זה ודור אחד הס יחויכין צנו של יהויקיס הרי כ"ד. ויהויקיס לא סייס מלכותו שהולגה לצבל עם החרש והמסגר והמליו לדקיו דודו צמקומו והלכך לא קא חשיב דקיה דור צאפיה נפשיה דהוא מלך צדור כ"ד: דהוה דיש צלנשה מליוס. דהוה קאי צמתי' דשלשה מלכים אין להס חלק: איתפח

ואף אחיה השילוני טעה. דצבר דסבר לנסוייהו אתי ותתס צלותו מעשה: שנאלמר ויאמר ה' אל יהוה וגו' לעשות הישר ופסיו יהוה לא שמר ללכה צבורה ה'. ואמרין מאי גרמא ליה ואמר רבא חותמו של אחיה השילוני ראה וטעה מכלל דהוא טעה: ושחטה שטים העמיקו. שטים עבודת כוכבים על שס שטיס אחריה לשחוט לעבודת כוכבים: העמיקו. והחמירו שאלמו שכל מי שעולה לרגל ידקר צמר כדי שילכו ושחטו לפני העגלים: ואני מוסר לנולס. כלומר אנכי לא חשתי כל כך לצדוד עצמי לומר כל מי שאינו עולה לרגל ידקר צמר כמו שחשו הס לצדוד עבודת כוכבים אלא יקורין צעלמא יסרתיס כלומר דעצר צעשה. ל"א שטים כלומר שטיות שלהס סקרו מאחרי העמיקו עד שטיטה שחייבו מיטה כל מי שעולה לרגל ומניח את העגלים. ושחטה לשון שחיתה: מוומנס לפורענות. שסס נחלקה מלכות ישראל דסמין ליה ויקח את השלמה ויקרעה לשנים עשר קרעיס וגו': וציוס פקדי. צמשה צאצ צבל שנה מאותן מ' שנה שעמדו צמדרי יוס מוומן לפורענות צו חורו מרגלים צו נחרצ הצית צראשונה וצניהו: ויהי צעס היהא וירד יהודה. מוומנת לפורענות שחמר נחמיצה שריפה ומתו שני צניו: צעס מכרו אחיו אס יוסף. כדכתיב (בראשית ה) הלא אחיך רועיס צעסס ודמתו דכתיב צקרא היינו כפר הסמוך לשכס ויקרחת על שס שסס. אי נמי כמדרכו שהיו דיין עליו להרגו: צעסס נחלקה מלכות ציס דוד. כדכתיב צמלכים (ב' ה) מפסקה של ירושלים. מכללה שלא לחזור צה לעולס ולא ליטול חלק צעבודה: מפסקה. כגון (צ"מ דף פו.) נפל פסקה מרקיעאל. כלומר מחוקק של ירושלים הכתוב וחתום צה: צוס דופי. גימנוס צגמ"ס: שחדשו. דרשו דברי תורה צין ירבעם לאחיה: יאפה צס קול ואמרה. כשהמליו את ירבעם: מי שפרג דוד: אס הפלסתי. וע"י כן היה מוריס לכס גת לכן תמתו שלוחיס לצניו שמתו מלכות צית דוד ותמליו חלריס: צס אציוס לאכצו. למלכי צית דוד אסס מכוכיס והלכתס אחר מלכי ישראל לפיקך תהיו נמסרין לאכצו ציד עוצדי כוככיס שהן שטי כוז: אין אציו אלא הקצ"ה שנאלמר

- (א) [מ"ק י. ע"ש].
(ב) ברכות לה: (א) ברכות לב יומא פ"ו: (ד) תענית (ו) כ"ו: (ה) צ"ע: (ז) במלמוד, (ו) [תפילס כ"ד, ו] (ז) [צ"ל יחייכו בן יך מבוואר בסוף מלכיס צ דיהויכין הוגלה עם החרס והמסגר וכן לעיל צ"מ: לת. אכן יהויקיס מת צירושלס ולא הוגלה מלל].
- הגהות הב"ח
(א) גמ' וטעה כתיב ושחטה ל"א ואת ד נמחק:
- הגהות הגר"א
[א] גמ' ראה וטעה דכתיב נמחק מיפס דכתיב:
- מוסף רש"י
גודל להקב"ה. את צדוק, וכנסת ישראל. ששחטלו הפירוש לוקין (בברכות לה.) ואומר אין פשע. ולפי שהוא מיקל, רואים החלוקים ולמדו ממנו לעשות לו להיתן מן העולם הזה בלא צרכה, ולכן נקרא זה המיקל ספר לאיש משחית (שם). ונראה. שנתן ומשחטנו ומויק (שם לב.).
- אכויב לאכוב למלכי ישראל אמר ר' חנינא בר פפא יצאה בת קול ואמרה להן מי שהרג את הפלשתי והוריש אתכם גת תתנו שילוחים לבניו בתי אכויב לאכויב למלכי ישראל אמר רב חנינא בר פפא כל הנהגה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו גזול להקב"ה וכנסת ישראל שנאלמר גזול אבוי ואמו ואומר אין פושע חבר הוא לאיש משחית ואין אבוי אלא הקב"ה שנאלמר הלא הוא אבוי קנן הוא עשך ויבננו: שמע בני מוסר אבויך ואל תמוש תורת אמך מאי חבר הוא לאיש משחית חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית ישראל לאביהם שבשמים ויודח ירבעם (בן נבט) את ישראל מאחרי ה' והחטיאם חטאה גדולה אמר רבי חנין כשתי מקלות המתיוות זו את זו ודי זהב אמרו דבי ר' ינאי אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם בשביל כסף זוהב שהשפעת להן לישראל עד שיאמרו דיי גרם להם לעשות להם אלהי זהב משל אין ארי דורס ונוהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר אמר ר' אושעיא עד ירבעם היו ישראל וינקיס מעגל אחד מכאן ואילך משנים ושלושה עגלים אמר ר' יצחק אין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים וארבעה בהכרע לישראל של עגל הראשון שנאלמר ויבוס פקדי ופקדתי עליהם חטאתם אמר רבי חנינא לאחר עשרים וארבעה דורות נגבה פסוק זה שנאלמר ויקרא באוני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש כלי משחתו בידו ואתה הדבר הזה לא שב ירבעם מדרך הרעה מאי אחר אמר ר' אבא אחר שתפשו הקב"ה לירבעם כבגדו ואמר לו חזור כך ואני ואתה וכן ישי נטייל בגן עדן ואמר לו מי בראש בן ישי בראש אי הכי לא בעינא ר' אבהו הוה רגיל דהוה קא דריש בשלשה מלכים חלש קביל עליה דלא דריש כיון דאיתפח